

ket és ezek járulékait meghaladó részére, valamint az államkincstár igényét az esedékes biztosítási összeggel nem fedezett illetékekre és járulékaira, nemkülönb az illetékek és járulékaik összegét meghaladó biztosítási összeg után járó öröklési illetékre a (2) bekezdés rendelkezései nem érintik.“

Ezzel a mindenképen helyes intézkedéssel a magyar életbiztosítási intézmény egy régi jogos kívánsága nyert elintézését, és remény van arra, hogy fenti rendelkezés kedvezően fog hatni az életbiztosítási ágazat fejlesztésére.

Tekintettel arra, hogy az új Illeték-kodex tervezetének törvénnyé-válása még előreláthatólag hosszabb időt fog igénybevenni, feltétlenül kívánatos volna, ha a Pénzügyminisztérium az öröklési illeték biztosítások illetékmentességére vonatkozó rendelkezéseket külön rendeletben már most kiadná és így hozzásegítené az életbiztosító társaságokat ahhoz, hogy ezt, a külföldön olyan jól bevált akvizíciós eszközt, már most alkalmazhassák.

Dr. Bände György.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Gyermek törvénytelenítése iránt megindított perben a *vérvizsgálat* az oryosi tudomány mai állása szerint nem ad alapot a törvénytelen származás kimutatására. (P. III. 3455/1937.)

Allandó bírói gyakorlat, hogy oly esetben, ha a gyermek *fogantatási ideje* a házasfelek bontóperében hozott bírói határozaton alapuló *különélés* idejére esik, a bizonyítás terhe megváltozik annyiban, hogy az anya tartozik bizonyítani, hogy a vélelmi idő alatt férjével nemileg érintkezett. (P. III. 3406/1937.)

*

Bontóok megállapítására alkalmas tény az, ha a nő terhességének akár csak sejtett állapotában is akként viselkedik, hogy ezzel alapos gyanút kelt abban az irányban, hogy méhmagzatától komoly ok nélkül meg akar szabadulni. A házasság megkötésének természeti célja ugyanis a család fenntartása és gyanús magatartásával a nő megrendíti a bizalmat aziránt, hogy a házasság eme céljának elérését maga is akarja (P. III. 3319/1937.). A gyermekszüléstől való idegenkedés, amely magában véve csak puszta érzés, viszont bontóokul nem szolgálhat. Az idegenkedés kötelességsértő magaviseletté akkor válik, ha szándékos cselekedetekben nyilvánul meg, amelyek arra irányulnak, hogy a házastfél a *gyermekáldás bekövetkezését meggátolja* akár azáltal, hogy

a fogamzást komoly ok nélkül megakadályozza, akár pedig hogy a feleség méhmagzatát ok nélkül szándékosan elveszti. (P. III. 3319/1937.)

Az állandó gyakorlat szerint az árvaszék által jogerősen megállapított gyermektartási díj megfizetésének elmulasztása egymagában nem tekinthető a házassági bontóokot megvalósító szándékos és súlyos házastársi kötelelességsértésnek, mert a férj gyermektartási kötelezettsége a gyámhatósági határozat folytán végrehajtásilag érvényesíthető vagyoni igénnyé vált, ilyen esetben pedig szándékos kötelelességsértésről csak akkor lehetne szó, ha a férj szándékos cselekményével előidézi azt, vagy legalább is közrehat olyan irányban, hogy az árvaszékileg megállapított tartásdíjak ne legyenek behajthatók. (P. III. 3517/1937.). Ez az ítélet analóg avval a gyakorlattal, amely a nőtartásdíj fizetése elmulasztásának bontóokká való minősítése kérdésében fejlődött ki és amelyről előző számunk 93. oldalán is megemlékeztünk. Ez a gyakorlat nem helyeselhető. A tartásdíjnak az illetékes bíróság vagy hatóság előtt való érvényesítése vagy nem érvényesítése nem teremthet cezurát abban a tekintetben, bontóoknak minősül-e a férj részéről a tartás elmulasztása. Az egyedüli lényeges kritérium: tud-e a férj teljesíteni és a teljesítés elmulasztásában mennyire játszik közre saját vagyoni helyzete.

Bontóokul nem az elüzetés következtében keletkezett különélés, hanem az elüzetésnek a ténye szolgál. A különélés ugyanis az elüzésnek a következménye. Már pedig maga a tett, nem pedig annak következménye a kötelelességsértő cselekmény. A bontóok *elévülése* tehát az elüzés időpontjától megkezdődik. (P. III. 2139/1937.).

Házassági bontóperekben e perek természeténél fogva az állandó bírói gyakorlat szerint a tanuval szemben emelt *aggályosság*i kifogás megalapozására nem elegendő, hogy a tanu a peres házaspár rokona, jó barátja, vagy háztartási alkalmazottja, hanem más oly tény is kell bizonyítani, amelyből okszerűen következtetni lehet a tanu aggályosságára. (P. III. 3514/1937.).

A Kúriának e lap hasábjain többször bíralt attól az álláspontjától, hogy a szegénységi jognak a H. T. 77. §-a a) pontja alapján megindítandó bontóper céljaira való kérelmezése a visszahívás őszinteségét kizárja; örvendetes eltérést jelent a P. III. 459/1937. sz. ítélet, amely a szegénységi jognak ilymódon való megkérését pusztá alakiságnak minősíti, amelyből még nem lehet arra következtetni, hogy a felperesnek az életközösség helyreállítására irányuló szándéka őszinte és komoly nem volt.

*

A bírói gyakorlat valamely *erdő faállományának vevője* javára megengedi azt, hogy a vétel alapján őt megillető erdő-

kitermelési letarolási jog, mint olyan *személyes irreguláris szolgálat*, amely valamely ingatlan bizonyos hasznai meghatározott módon való haszonvételére vonatkozik, a kitermelendő ingatlanon *telekkönyvileg is biztosított*sék. A bírói gyakorlat az ily módon való biztosítási jogot ama megfontolás alapján engedélyezi, hogy ezzel lehetőleg elháríttassék az a veszély, amely a rendszerint nagyobb befektetést igénylő erdőkitermelési jog megszerzőjét annak következtében terhelné, hogy beruházásai megtörténte után az eladó az ingatlant valamely harmadik jóhiszemű személynek eladja. A telekkönyvi hatóság azonban vizsgálni tartozik, megvan-e a szerződés érvényéhez a 3296/1918. M. E. sz. rendelet 1. §-a értelmében szükséges hatósági hozzájárulás, amelynek megléte érvényi kellék. Az idézett rendelet az 1935:IV. törvényekkel hatályon kívül helyezettnek nem tekinthető. (Pk. V. 3436/1937.).

*

A háború okozta válságos viszonyok folytán előállott értékesítési lehetetlenségen és akadályozottságon alapuló az a bírói joggyakorlat, amely a *tulajdonközösségnek bírói árverés útján* való megszüntetésére az időt alkalmatlannak találta, a gazdasági viszonyok javulása folytán ma már egész általánosságban, az egyes esetekben fennforgó körülmények és helyi értékesítési viszonyok mérlegelése nélkül már fenn nem tartható. E joggyakorlat merev fenntartásával ugyanis a jogszolgáltatás a gyakorlati élet alakulásával ellentétbe jutna, mert a pénz értékének állandósulása, a hitelviszonyok fokozatos javulása, az ingatlanoknak és hozadékuknak e körülményekkel kapcsolatos értékmelkedése és általában az ingatlanok értékelésére kiható gazdasági tényezők megszilárdulása valószínűvé teszik, hogy a nagyközségben, forgalmas útvonalon fekvő házas ingatlan bírói árverésen valódi értékének megfelelő áron értékesíthető lesz. A kir. Kúria ítéletében megállapította azt a minimális árat is, amelyen alul az ingatlan nem árverezhető el. (P. V. 4316/1937.).

*

A végrehajtási árverés hatályával bírói önkéntes árverés kérésére vállalt kötelezettség kikényszeríthető azáltal, hogy a bíróság a jogosultakat feljogosíthatja az önkéntes árverés megkérésére. (P. V. 2231/1937.).

*

Szemben a Magánjogi Törvénykönyv Javaslatára ellenkező álláspontjával, a mai jog szerint az ingatlanok tulajdona iránti kereset elévülésével *elévül* a telekkönyvi helyszínelési felvételnek tulajdoni igény alapján kérhető *külgazítására irányuló kereset* is. A telekkönyvi rendtartás 149. §-a szerint ugyanis a kitérési kereset is elévül 32 év alatt azzal szemben, aki közvet-

lenül az eredetileg érvénytelen bejegyzés útján szerezte a nyilvánkönyvi jogot. Ha tehát a telekkönyvi kitérési kereset esetében sincsen olyan folytonos jogsérelem, amelynek tartalma alatt az elévülés nem kezdődik meg, úgy ugyanúgy, ugyanilyen elévülés alá esőnek kell tekinteni a kiigazítási keresetet is. Az elévülést nem akadályozza az a körülmény sem, hogy a jogosítottnak nincs tudomása az őt megillető jogról. (P. V. 3521/1937.).

*

A telekkönyvi tulajdonos nem *rendelkezhetik* avval a *ranghellyel*, amely elsőfokú nem jogerős ítélet alapján biztosítási végrehajtás útján megszerzett előjegyzésnek a másodfokon megváltoztató ítélet folytán bekövetkező törlésből kifolyólag szabadult fel. A ranghellyel való rendelkezés előfeltétele ugyanis az, hogy a hitelezőnek az anyagi jog szerint érvényes jelzálogos követelése legyen és az egészben vagy részben megszűnjék, vagy a jelzálogos hitelező az érvényes követelést biztosító jelzálogjogáról egészben vagy részben lemondjon. (Pk. V. 3350/1937.). Ugyane végzés szerint telekkönyvi ügyben azokat illeti meg a felfolyamodási jog, akik az illető telekkönyvi lapon vagy mint jogosított, vagy mint kötelezett felek bejegyezve vannak. Ilyenek gyanánt kell tekinteni a későbbi rangsorú jelzálogos hitelezőket, akiknek telekkönyvi rangsorát a tulajdonosnak a ranghellyel való rendelkezése sértheti.

*

A *készfizető kezes*, aki a főadóssal való kapcsolatánál fogva szükségkép tudott arról, vajjon a főadós eleget tett-e kötelezettségének és tudott vagy tudnia kellett a főadós ellen megindított perről is, *felel a per- és végrehajtási költségekért* is. (P. VII. 5838/1937.).

*

Az állandó bírói gyakorlat szerint olyan esetben, amidőn a költségben marasztalt ellenféllel szemben más végrehajtható nincs és az ügyvéd, bár nem saját nevében kérte a végrehajtást, elsőbbségét a vételár felosztásánál kellő helyen érvényesíti: a letéti tömegből az előnyös tételek után elsősorban az *ügyvéd per- és végrehajtási költsége* sorozandó és csak ezt követőleg a maradványból kerülhet sorozásra az ügyfél tőkekövetelése. (Pk. V. 4214/1937.).

*

A háztulajdonos nem köteles a *járda tisztítását* és felhíntését állandó hóesés mellett folytonosan végeztetni, mert ez ilyen időjárás mellett kivihetetlen és hatástalan is. A háztulajdonos ily körülmények között egyebet nem tehet, minthogy a járdát

az időjárás által megengedett mértékig megtisztítani törekszik. (P. I. 5192/1937.).

A *csábitás* szempontjából nincs függő viszony a szolgálóleány és a szolgálatadó unokaöccse között, aki ugyan a szolgálatadónál nyaralt, de akinek ebben a házban rendelkezési joga nem volt. (P. III. 3306/1937.).

*

A hagyatéki ingatlanvagyon *örökösének az a hitelezője*, aki a telekkönyvi rendtartás 74. §-a alapján s az ott meghatározott fenntartással nyert csupán az örökösre átszálló ingatlanokra jelzálogjogot, — azzal az örököstárssal szemben, aki öröklési igényét a hagyatéki eljárás rendén érvényesítette s kinek örökösre készpénzben történő kiegészítése iránt igényét a bíróság annyira jogosnak ismerte el, hogy elrendelte, hogy az állagörökösöknek a hagyatéki ingatlanokra vonatkozó tulajdonjoga csupán a készpénzörökösök igényének egyidejű jelzálogos biztosítása mellett kebeleztessek be, — nem tarthat az örököstársat megelőző rangsorban való kielégítésre igényt, habár a telekkönyvi rendtartás 74. §-a alapján bekebelezett jelzálogjoga az örököstárs javára bekebelezett jelzálogjognál korábbi rangsort nyert is és habár az örököstárs igénye csak kötelmi alapon érvényesíthető és sem a csődben, sem a kényszeregyességi eljárásban külön kielégítési joggal nem bír. A telekkönyvi rendtartás 74. §-a ugyanis nem célozhatja azt az anyagi jogba ütköző eredményt, hogy az előzetes jelzálogszerzés az örököstársa jogainak sérelmével gyakoroltassék. Tarthatatlan eredményre vezetne, ha az ingatlanörökös hitelezője, aki nyomban az örökség megnyitásával biztosíthatja jelzálogjogilag követelését, azzal az örököstárssal szemben, aki a hagyatéki eljárás folyamán érvényesített igényét csak később a perre utasítás következtében folyamatba tett perben képes kimutatni és bíróilag megállapíttatni, anyagi jogilag meg nem indokolható méltánytalan előnyre tenne szert. (P. V. 4077/1937.).

*

A feleségnek a pénzüntézethez intézett az a rendelkezése, amellyel férjének *folyószámlája* felett önálló *rendelkezési jogot* biztosít, nincs közjegyzői okirathoz kötve, hanem ez a K. T. 288. §-a alá eső kereskedelmi megbízás. (P. IV. 5900/1937.).

*

A *dollárvalorizáció* joggyakorlatában a Kúria ragaszkodik állandóvá vált gyakorlatához. A P. VII. 5175/1937. sz. ítélettel eldöntött esetben a Kúria a dollártakarékbetétet az elhelyezéskori árfolyamon számítja át pengőre. Az adott esetben az alperes pénzüntézet azzal védekezett, hogy dollárkövetéseit nem tudta.

átmenteni, amit igazol avval, hogy külföldön még kiegyenlíthetetlen ily követelései állanak fenn, amelyeket saját adósaitól csak a lecsökkentett dollárfolyamon kaphat meg. Noha a pénzügyintézet nem lehet elzárva annak bizonyításától, hogy a dollár értékvesztése üzletmenetét oly módon befolyásolta, hogy erre a valutára szóló követeléseit nem tudta teljes értékben, vagyis általában csak veszteséggel tudta átmenteni: az adott esetben felperes mégsem bizonyította azt, hogy dollárkövetelései tekintetében egész üzletvitelét tekintve általában veszteségbe került. A P. VII. 5658/1937. sz. ítélet szerint az alperesi intézet takarékbetétkönyvébe belefoglalt üzleti szabályok 14. pontja, amely azt tartalmazza, hogy mindazok a pénzügyi és közigazgatási rendelkezések, amelyek a betétként kezelt pénznem tekintetében akár az illető országban, akár Magyarországon fennállanak, vagy ezen túl életbelépnek, a per tárgyául szolgáló betétre is megfelelően alkalmazandók: egészen általános rendelkezés és közönséges értelme szerint véve csupán közigazgatási és pénzügyi természetű szabályoktól eredő azokra a változtatásokra vonatkoztatható, amelyek az idegen pénznemek forgalmát korlátozzák vagy általában szabályozzák. Ha a pénzügyintézet az idézett rendelkezéssel a dollár ársésének következményeit kívánta volna a betétre áthárítani, úgy a forgalmi jóhiszeműség követelményei nem engedték meg, hogy ezt egy általánosan hangzó, javára csak tágkörű kiterjesztő értelmezéssel alkalmazható, külön meg nem tárgyalt rendelkezésnek a betéti könyvbe való felvételével tegye meg, hanem az alperesnek ügyleti akaratát kétségtelen kijelentéssel kellett volna kifejeznie. A 4050/1936. M. E. sz. rendelet szabályai, amelyek kétségtelenül azt célozzák, hogy a biztosító társaságok díjtartaléka és teljesítési kötelezettsége között a dollár értékesése által megzavart összhang helyreállíttassék. ebben az esetben figyelembe nem jöhetnek. Végül a P. VII. 5175/1937. sz. ítélet *dollárfolyószámlát* is az elhelyezéskori árfolyamon értékkel annak dacára, hogy a folyószámlaegyenleg elismerése során a folyószámlatulajdonos oly blankettákat írt alá, amelyek szerint a külföldi valutában vezetett számlák ugyanazon terheknek, megszorításoknak, intézkedéseknek és veszélyeknek vannak kitéve, mint amelyek a pénzügyintézetnek az illető valutákra szóló saját számláira alkalmaztatnak. Az üzleti határozmányok e rendelkezése nem kötelező ugyanis a folyószámlatulajdonosra, ha az említett rendelkezés nem kölcsönös megállapodás kifejezett eredménye, vagy ha a fennforgó körülményekből egyébként meg nem állapítható, hogy a felek egyező akarattal azt kötelezőnek kívánták elfogadni. Az adott esetben ilyirányú kifejezett megállapodás a felek részéről nem létesült, a felperes részéről, aki kétségen kívül a betét értékállandóságát célozta, ily szándék fel sem tehető, s a forgalmi jóhiszeműség követelményeit is ki-

zárják, hogy a kötelem tartalmát megszabó ily súlyos kikötés minden előzetes megbeszélés nélkül iktattassék be az ügyleti megállapodások közé.

*

Ha a *vasut fegyelmi bírósága* a férjet a szolgálatból való elbocsátásra bünteti, de kimondja, hogy az ekként történő elbocsátás a végellátási igény tekintetében a hozzátartozókat nem sújtja: az alkalmazott felesége nemcsak férje halálától kezdve követelhet özvegyi nyugdíjat, hanem az 1929:XXX. t.-c. 90. §-a 6. bekezdésében foglalt jogszabály hasonlatossága szerint, amelyet a Közigazgatási Bíróság most már fegyelmileg elbocsátásra ítélt bírák és bírósági hivatalnokok hozzátartozóira is kiterjeszt, a feleségnek a kivételes ellátásra való igénye nem a férj halálával, hanem annak még életben léte alatt, a fegyelmi ítélet jogerőre emelkedését követő hó első napján nyílik meg. (P. II. 5117/1937.).

*

A jó erkölcsökbe és az üzleti tisztességbe ütközik, a jogos magánérdek által indokolt kivételektől eltekintve, valamely árunak az *önköltségi árat meg nem haladó*, a haszonra törekvő észszerű gazdálkodás elveivel ellentétes és a versenytársak megkárosítására vagy tönkretételére alkalmas áron való *árusítása*; nyilvánvaló ugyanis, hogy ilyen eljárással a vállalat birtokosa nem csupán az áru forgalombahozatalára, nem kizárólag a saját gazdasági tevékenysége észszerű céljaira, hanem elsősorban versenytársa megsemmisítésére, esetleg bizonyos magatartása kikényszerítésére törekszik, ami sem a jó erkölcs, sem az üzleti tisztesség követelményeivel össze nem egyeztethető. (P. IV. 5289/1937.).

Idegennyelvű szóvédjegy bejegyzésének a versenytörvény 4. §-a nem akadályos. A hazai származású árun alkalmazott idegennyelvű védjegy önmagában még nem alkalmas a fogyasztóközönségnek az áru származási helye felől való megtévesztésére. Ha pedig a védjegy tulajdonos a védjegy alkalmazásával visszaélne, a védjegy belajstromozása a megtorlást nem zárja ki. (P. II. 4699/1937.).

Dr. Vági József.

Ütköző hitelezői jogok rangsora.

Az ugyanazon adós személyét terhelő különféle tartozások rangsorát a jog szabályai elrendezik. Zálogjog, jelzálogjog a különböző törvényes zálogjogok, elsőbbségi szabályok, a „prior tempore potior iure” elve végzik el a rendezés munkáját. Hitelezői jogok azonban akkor is találkozhatnak, ha a követelések adósa két különböző személy, két különböző jogalany. Ez a